

SCIENTIFIC NAME:

Lithocarpus kontumensis

A.Camus

ພື້ນບ້ານ:

Kor kong tou (Laos)

ກໍ່ກົງຕູ (Lao alphabetic)

Sôi cau kon tum,

Dẻ kon tum (Vietnam)

FAMILY:

Fagaceae

Joeri S. Strijk (Alliance for Conservation Tree Genomics ACTG)

Karina Orozco & Amy Byrne (The Morton Arboretum)

ນິໄສ, ຕົ້ນໝາກ (ຮູບ © H.T. Son).

ລໍາຕົ້ນ ແລະ ເປືອກ (ຮູບ © H.T. Son).

ຄຳອະທິບາຍທາງດ້ານພຶດສາດ

ຕົ້ນໄມ້ໃຫຍ່, ສູງຕັ້ງແຕ່ 15–18 ເມັດ. ກົ່ງອ່ອນ ມີຂົນສີເຫຼືອງອົມນ້ຳຕານໜາແໜ້ນ, ກົ່ງທີ່ມີໃບຈະມີຂົນຫຼາຍກວ່າກົ່ງ ທີ່ເປັນດອກ ແລະ ໝາກ. ເມື່ອອາຍຸຫຼາຍຂຶ້ນຈະກ້ຽງ, ສີນ້ຳຕານເຂັ້ມ, ມີຮອຍແຕກຖົ່ງຍອດ ຮູບໄຂ່, ມີເກັດຮູບໄຂ່ປາຍ ແຫຼມ.

ດ້ານເທິງຂອງໃບ (ຮູບພາບ © H.T. Son).

ໃບຮູບໄຂ່ກວ້າງ. ປາຍໃບແຫຼມບໍ່ສົມມາດ. ກົກໃບຮຽວແຫຼມເລັກໜ້ອຍ, ແຜ່ນໃບ ຍາວ 15–25 ຊັງຕີເມັດ ແລະ ກວ້າງ 4.5–7 ຊັງຕີເມັດ. ໃບອ່ອນ ກ້ອງໃບມີຂົນສີນ້ຳຕານແດງໜາແໜ້ນ ແລະ ມີເສັ້ນຂ້າງໃບ ເດັ່ນຊັດ ແລະ ມີຂົນ. ໃບແກ່ ມີຜົວສ່ຳຜັດໜຽວ ຄືໜັງ, ສີຈາງ. ໜ້າໃບກ້ຽງ, ສີເຂັ້ມ ແລະ ມັນເຫງົາເລັກໜ້ອຍ. ຫຼັງໃບ, ສີໝົນ, ມີເກັດສີຂາວ, ກ້ຽງ. ເສັ້ນກາງໃບ ບໍ່ເດັ່ນຊັດ ແຕ່ ເສັ້ນດ້ານຫຼັງໃບ ເດັ່ນຊັດ. ເສັ້ນໃບດ້ານຂ້າງ ມີ 11–13 ຄູ່, ນູນຂຶ້ນ ເລັກໜ້ອຍ ສາມາດວັງເກດເຫັນໄດ້ຊັດເຈນ ດ້ານລຸ່ມໃບ. ກ້ານໃບ ຍາວ 1–1.5 ຊັງຕີເມັດ, ໜາ, ຕອນຍັງອ່ອນຈະມີຂົນສີເຫຼືອງອົມ ນ້ຳຕານ, ຕໍ່ມາຈະບໍ່ມີຂົນ.

ການກະຈາຍພັນ

ລາວ, ຫວຽດນາມ. ພົບເຫັນໃນປະເພດປ່າແຫ້ງ, ແຕ່ 1000 ເມັດຈາກລະດັບໜ້ານ້ຳທະເລ.

ສະຖານະພາບຄວາມສ່ຽງ

CR ໃກ້ຈະສູນພັນທີ່ສຸດ (Critically Endangered).

ໝາກອ່ອນ (ຮູບ © H.T. Son).

ໝາກໄມ້ (ແຫ້ງ), ສະແດງເກັດ, fusion ຂອງ cupules (ຮູບພາບ © J.S.Strijk, www.asianfagaceae.com).

ໝາກໄມ້ (ຕາກແຫ້ງ), ສະແດງໃຫ້ເຫັນມູມເບິ່ງປາຍຂອງໝາກທີ່ມີ umbo ແລະສ່ວນທີ່ເຫຼືອຮູບແບບ (ຮູບພາບ © J.S.Strijk, www.asianfagaceae.com).

ຊຸ່ດອກແມ່
ຊົງກະບອກຮຽວນ້ອຍ
ຍາວ 10–12 ຊັງຕີແມັດ.
ກ່າງມີຂົນສີເຫຼືອງໜາແໜ້ນ, ດອກແມ່ ອອກເປັນຊຸ່ 3–5 ດອກ, ມີຂົນໜາ ອ່ອນຍາວສີເຫຼືອງອົມສົ້ມ, ກ້ານເກສອນແມ່ 3, ຕັ້ງຊີ້, ຍາວເລັກໜ້ອຍ.

ຊຸ່ໝາກ ຍາວ 15–17 ຊັງຕີແມັດ, ກະຈຸກັນເປັນຈຸ່ມ, ເສັ້ນຜ່າສູນກາງ 5–6 ຊັງຕີແມັດ, ກ່າງແຂ້ງ, ເສັ້ນຜ່າສູນກາງກົກກ່າງ 9–10 ມິນລິແມັດ, ມີຮອຍແຕກ. ເປືອກກ່າງຊຸ່ໝາກ ກ້ຽງເປືອຍ, ໝາກຈຸ່ມກັນເປັນກຸ່ມ 3–5, ເຊື່ອມກັນດ້ານລຸ່ມ, ໝາກຈະແກ່ ທຸກໆ 02 ປີ. **ໝາກ** ເປັນກຸ່ມ 3–5 ໜ່ວຍ, ໂດຍ ສ່ວນຫຼາຍຈະມີແຕ່ໝາກດຽວທີ່ແກ່, ບໍ່ມີກ້ານ. **ກາບຫຸ້ມໝາກ (ຮູບຖ້ວຍ)** ຫຸ້ມໝາກໄວ້ທັງໝົດ, ຍົກເວັ້ນປາຍຕິ່ງແຫຼມ ແລະ ກ້ານເກສອນແມ່, ຮູບຮ່າງຄ້າຍຈວຍຕັດ ຫຼື

ຮູບຄ້າຍຊົງໄຂ່ກັບດ້ານ. ປາຍມີຮອບບຸບຄ້າຍສະບີ. ກົກໂຄ້ງມົນ, ບໍ່ສົມມາດເລັກໜ້ອຍ. ຍາວ 2.5–2.8 ຊັງຕີແມັດ ແລະ ກ້ວາງ 2.3–2.5 ຊັງຕີແມັດ, ໜາ ແລະ ແຂ້ງ, ດ້ານນອກມີເກັດຊ້ອນກັນເປັນຊັ້ນຊັດ ເຈນ, ມີຂົນນຸ້ມ, ເກັດດ້ານປາຍມີຂະໜາດນ້ອຍກວ່າ ແລະ ຫ່າງກັນ ແຕ່ໜາແໜ້ນ. ມີຮອຍປົກຄຸມທົ່ວໝາກ, ກະຕຸດກະຕິດ, ເປືອກໜາ ກ່ວາກາບຫຸ້ມໝາກ, ມີຂະໜາດ 4–5 ມິນລິແມັດ ທີ່ ດ້ານເທິງຂອງໝາກ. ໝາກ ຄ້າຍຮູບໄຂ່ ລວງຍາວຫຼາຍກວ່າ ລວງກວ້າງ, ປາຍຮຽວແຫຼມ. ໃບລ້ຽງ 2, ເຊື່ອມຕິດກັນທັງໝົດ.

ຄຳແນະນຳໃນການເກັບໝາກ (ແກ່ນ) ສຳລັບກຳແນວພັນໃນເຮືອນຫົ່ມ

ເມື່ອໝາກແກ່, ໃຫ້ເກັບແກ່ນໂດຍກົງຈາກຕົ້ນ ໂດຍການສັ່ນງ່າ ຫຼື ແມ້ນໂດຍໄມ້ສ້າວ. ເນື່ອງຈາກອັດຕາການຫງອກຂອງແກ່ນແມ່ນຈະຫຼຸດລົງໄວຫຼັງຈາກທີ່ຕົກລົງພື້ນດິນ ແລະ ມີຄວາມສ່ຽງທີ່ຈະຖືກທຳລາຍໂດຍສັດ ແລະ ແມງໄມ້ ດັ່ງນັ້ນຄວນເກັບໂດຍກົງຈາກຕົ້ນດີກວ່າເກັບຈາກພື້ນດິນ. ຖ້າແກ່ນບໍ່ມີຫຼາຍ, ກໍ່ສາມາດນຳເອົາຊຸ່ໝາກ ແລະ ແກ່ນທີ່ຕົກຕາມພື້ນດິນມາໃຊ້ຂະຫຍາຍພັນຢູ່ເຮືອນຫົ່ມໄດ້.

ບໍ່ຄວນປອກ ເປືອກໝາກ ຂອງໝາກ ແລະ ຊຸ່ໝາກ (ບໍ່ເອົາສ່ວນທີ່ມີໝາກກາບຫຸ້ມໝາກ (ຮູບຖ້ວຍ) ອອກເພື່ອໃຫ້ເຫັນ ແກ່ນທາງໃນ). ການປອກເປືອກເພື່ອໃຫ້ເຫັນ ແກ່ນທາງໃນຈະເຮັດໃຫ້ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການຖືກທຳລາຍຈາກແມງໄມ້ ແລະ ແຫ້ງໃນລະຫວ່າງ ການຂົນສົ່ງ, ແລະ ການເກັບຮັກສາ, ແລະ ເຮັດໃຫ້ການລະບຸຈັດຈຳແນກແນວພັນມີຄວາມຍຸ້ງຍາກ. ບໍ່ຄວນ “ປອກເປືອກ” ຊຸ່ໝາກເພື່ອແຍກໝາກອອກມາເປັນແຕ່ລະ ໝາກ. ກຸ່ມ ຂອງຕົ້ນກໍ່ຊະນິດນີ້, ຈະອອກໝາກໃກ້ໆກັນ ສາມາດເກັບຕົວຢ່າງ ແກ່ນແນວພັນເປັນ “ປະຊາກອນທ້ອງຖິ່ນ” ແລະ ສາມາດເກັບຮວບຮວມໃນຖົງອັນດຽວກັນໄດ້. ແກ່ນທີ່ເກັບຈາກຕົ້ນທີ່ຫ່າງ ກັນການ 100–150 ເມັດ ບໍ່ຄວນນຳມາປົນກັນ, ຕ້ອງແຍກເກັບໃນຖົງທີ່ຕ່າງກັນ. ຫາກມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ຄວນ ເກັບກຳຂໍ້ມູນທາງດ້ານພູມສາດ ສຳລັບ “ປະຊາກອນທ້ອງຖິ່ນ” ແລະ ແຕ່ລະຖົງທີ່ເກັບຈາກປະຊາກອນເຫຼົ່ານັ້ນຈະ ຕ້ອງລະບຸຂໍ້ມູນລະອຽດເຊັ່ນດຽວກັນ. ການເກັບກຳກ້ານນ້ອຍໆ ແລະ ໃບຈາກຕົ້ນທີ່ເກັບໝາກໃສ່ໃນຖົງທີ່ເກັບຕົວຢ່າງນຳຢັງ ເປັນການດີ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການລະບຸຊະນິດ.

ອອກດອກ-ໝາກ:

ອອກດອກ:
ບໍ່ແນ່ນອນ.

ໝາກ:
ເດືອນ ມີນາ.

ການຂະຫຍາຍພັນ:
ໂດຍສັດກັດແຫະ (ກະຫອກ, ໜູ, ໜູນ້ອຍ?).

ຄວາມຕ້ອງການແສງ ຫຼື ຂໍ້ມູນ ທາງລະບົບນິເວດວິທະຍາ:
ຍັງຕ້ອງສຶກສາຢັງຢືນ.

ການນຳໃຊ້

 ເປືອກ ແລະ ກາບຫຸ້ມໝາກ ອຸດົມໄປດ້ວຍຂາດທານິນ.